

Voor- en nadelen van verschillende onderzoeksbenaderingen

Een antwoord

Florence van Zuuren

Beide auteurs schrijven meer naar aanleiding van mijn artikel dan in reactie daarop. Mijn antwoord zal daarom ook wat uitwaaieren. Het commentaar van Annemiek Richters beslaat zeer uiteenlopende abstractieniveaus: ontologie en wetenschapstheorie, maar ook concrete nachtelijke ervaringen van ziekenhuispatiënten. De bron van haar bevindingen omtrent dit laatste blijft onduidelijk, maar wel ben ik het met haar eens dat begrip voor deze ervaringen gebaat is bij het oog hebben voor de sociaal-culturele inbedding waarbinnen ze plaatshebben. Verder richt zij zich vooral op het eerste deel van mijn artikel, dat gaat over onderzoek naar kwaliteit van leven. Daarbij mist zij scepsis in mijn verhaal, maar één soort scepsis deel ik wel degelijk met haar, al ga ik daar in de tekst niet op in. Deze betreft mijn twijfels over een begrip als 'kwaliteit van leven'. Want wie zou mogen bepalen wat hieronder verstaan moet worden? Het lijkt bijna oneerbiedig een poging hiertoe te wagen. In de psychologie wordt, in aansluiting op de westerse sociaal-culturele leefwereld, onder 'kwaliteit van leven' verstaan de tevredenheid van een persoon met diverse mogelijk relevante levensgebieden, zo ongeveer die gebieden die Richters zelf al onder haar punt 2 noemt. De persoon kan dan apart het belang van ieder levensgebied voor hem- of haarzelf aangeven, en dit wordt meegewogen bij de bepaling van de 'eindscore'. Hiermee tracht de kwantificerende onderzoeker een 'emic' element in een 'etic' positie in te voegen.

Verder lees ik in het betoog van Richters een soort verwijt, namelijk dat veel sociale wetenschappers, waaronder psychologen, geen ervaring zouden hebben met wat zich werkelijk in de somatische zorg afspeelt. Als zij hiermee bedoelt dat sommige onderzoekers volstaan met patiënten op allerlei gewenste en minder gewenste momenten vragenlijsten onder de neus te duwen en daarna driftig te gaan scoren, dan ben ik het geheel met haar eens dat dit een heilloze weg is. Vandaar ook mijn pleidooi om onderzoek ervaringsgericht te beginnen en ook tussendoor dwarsverbindingen te blijven leggen tussen kwantificerend en kwalitatief onderzoek.

Het commentaar van Sjaak van der Geest laat nog eens zien hoezeer de psychologie een buitenbeentje is in de sociale wetenschappen. Van meet af aan heeft dit vakgebied een eigen koers gevaren met haar op de natuurwetenschappen geënte methoden van

onderzoek waarin de nadruk ligt op kwantificatie en hypothesetoetsing. Deze eigen koers heeft er bijvoorbeeld in geresulteerd dat psychologen binnen de Universiteit van Amsterdam een eigen faculteit kregen – een situatie die onlangs is teruggedraaid, tot verdriet van de meesten van hen. Redenerend vanuit de traditie van de overige sociale wetenschappen komt Van der Geest met de keerzijde van mijn pleidooi, namelijk dat cultureel antropologen meer zouden moeten gaan tellen en meer tabellen zouden moeten gebruiken. Hij pleit zelfs voor werkelijke integratie tussen kwalitatief en kwantificerend onderzoek en gaat daarmee nog een stapje verder dan de conclusie van mijn artikel. Daarin stel ik dat het voor efficiënte theorievorming wenselijk is dat men zich van elkaars resultaten op de hoogte stelt en beide soorten onderzoek – maar niet noodzakelijkerwijze geïntegreerd binnen één onderzoeker – entameert. Terecht stelt Van der Geest dat er weinig voorbeelden van een geslaagde integratie zijn te vinden: er lijkt hier sprake van een moeilijk te overbruggen cultuurverschil. In concreto stelt hij voor om onderzoek te laten aanvangen met kwalitatieve methoden en pas als voldoende inzicht is verkregen, te gaan meten en tellen. Als vervolg hierop zou ik ervoor willen pleiten dat, na het meten en tellen, wederom een kwalitatieve ronde komt, hetzij in onderzoek, hetzij door ervaringsgericht lering te trekken uit de problemen die zich voordoen bij de implementatie van de resultaten.